

találtuk meg. A környéken jelenleg már nem találhatók szántók, hanem körbekerített magánterület, legelőkkel, ezért a korábbi adatok pontosítását, bemérését elvégezni nem tudtuk.

A középkori lelőhelyhez hasonlóan a római falusias telep nyomát is megtaláltuk a patak mindkét oldalán, a K-i oldalon levő súlyponttal. Azonban a római település nem húzódik le olyan mélyen D-re, mint a középkori.

Part (KÖH 51090): Itt 1988-ban és 1995-ben Németh Péter Gergely vezetésével leletmentés történt. A terület másik neve János-kert. A Forró-árokotól K-re lévő hosszú területet két részletben jártuk be. Északon a leletanyag a patak partján sűrűsödött, a pataktól távolodva és az É-i részen ritkult. A lelőhely valószínűleg azonos Müller Róbert 1970-es terepbejárásának egyik lelőhelyével (*Kertészettől délre, KÖH 44996*). A kertészet a Petőfi u. és a Vágóhíd u. kereszteződésében, ill. attól D-re volt, mára kertés családi házas rész lett, a beépített terület nem volt bejárható. Főleg őskori és római, kevesebb kelta és középkori (13–15. századi) kerámia került elő. A délen bejárt részen a *Part Dél* nevű lelőhelyrészt azonosítottuk, továbbra is a Forró-árok K-i partján. A lelőhelyet a Balatonlelle–Látrány közötti földútig tudtuk bejárni, de ettől D-re is folytatódott. Itt a cserepek több mint fele római volt, de sok őskorit (Baden, Balaton-Lasinja) és kevés középkorit is találtunk. A két lelőhelyrész összetartozik, római túlsúly mellett középkori, badeni, mészbetétes és neolitikum-réz-kori leletanyag volt mindkét részen. Megállapítottuk, hogy a lelőhely összeér a *Trafó telep (KÖH 44990)* badeni lelőhellyel. A *Forró-árok (KÖH 44989)* neolitikum, középkori lelőhely területét nem lehetett bejárni, de azzal is összeérhet.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

HONTI SZILVIA – MOLNÁR ISTVÁN

35. Balatonszabadi határa

(Somogy megye) Ő, Á, Kö

Ásványi nyersanyagkutatást megelőzően 2010. április 15-én terepbejárást végeztünk az ismert, Sóderbánya nevű lelőhely környezetében. A tervezett bányaterület a Sóderbányától K-re található, a Kesellő-dűlő egész, és a Páskum-dűlő K-i részét öleli fel. Keleten a Fenéki-bozót-csatorna, északon a 70. sz. út a határa, D felé az Öreg-hegyi szőlőig ér, Ny felől egy egyenes, ÉÉNy-DDK irányú betonozott út zárja. A terepbejárást jó megfigyelési körülmények között végeztük, a betonút és a füves út között, a bányaterület É-i felében. Két helyen találtunk szétszórt kerámiát.

Páskum-dűlő Kelet (KÖH 73977): A dombvonulat K-i lejtőjén is regisztráltunk egy lelőhelyet, mely elszórtan őskori és Árpád-kori kerámiával jelentkezett.

Sóderbánya (KÖH 19399): A bejárt terület Ny-i részén, a dombvonulat Ny-i lejtőjén elszórtan középkori kerámiát találtunk. Ez a lelőhely a „Sóderbánya” lelőhelynek, római, Árpád-kori és késő középkori telepnek a folytatása. A dombtetőn nem találtunk kerámiát

és nem találtunk leleteket a bejárt terület É-i és D-i sávjában sem.

HONTI SZILVIA – MOLNÁR ISTVÁN

36. Balástya, VIII. homokbánya

(KÖH 20902)

(Csongrád megye) A

A megnyitni tervezett homokbánya művelésre szánt területe eléri a 4 ha-t. A bánya művelésbe vonása előtt próbafeltárást végeztünk. A lelőhely a Balástya–Forráskút között húzódó műúttól mintegy 300 m-re D-re helyezkedik el.

A terepbejárás eredmények alapján a lelőhely a bánya D-i területét érinti. Kiterjedésének meghatározására a bánya teljes területén kutatóárokokkal próbáltuk kideríteni a régészeti fedettséget. Az egymástól 15 m-re húzott, É–D-i irányú kutatóárokokból kiderült, hogy a művelésre kijelölt bánya területe az ismert lelőhelyen kívül régészeti objektumokkal nem érintett. Az ismert lelőhelynek is csak a széle nyúlhat a bánya területére, hiszen a kutatóárokban mindösszesen két népvándorlás kori objektum került elő.

PALUCH TIBOR

37. Baracs, római tábor

(KÖH 21803)

(Fejér megye) Ró

2010. augusztus 3–15. között folytattuk Annamátia római castellumának az Intercisa Múzeum és PPKE BTK 1999 óta tartó támogatásával és az egyetem történészhallgatóinak részvételével folyó feltárást. Az idei év során a tábor Ny-i kapujának (porta decumana) 2005–2006-ban végzett kutatását folytattuk. A két szelvényben folyó munka fő célja a kapu építéstörténetének további megismerése, ill. a kapuzat belső részének feltárása volt. A kaputornyok hátsó traktusának feltárást végeztük a XVI. szelvényben. A falak nagymértékű visszabontottsága miatt másodlagosan felhasznált kőemlék nem került elő. A szinte teljesen visszabontott falak kiszédését, az alapozások alját, ill. meszes építési szinteket figyeltünk meg. Ezek közül a legalsó a táborfallal egyidős, a tábor síkjába beugró toronyé volt (1,5 m széles falakkal, a teljesen visszabontott táborfallal megegyezően). A torony hátsó fala sajnos éppen a két szelvény közti 1 m széles tanufalban található. A 2. periódus kapufalának maradványai (falcsontok és meszes építési szintek), amelyekből korábban a faragott sírkövek előkerültek, a második periódushoz tartoztak. Ennek hátsó fala szintén a tanufalban található. A kapuzat késő római elfalazásának csak egy kis szakaszon megfigyelt sárga agyagos járósíntje került elő. A kőperiódus falai miatt a palánktábor jelenségeit csak kis részen figyelhetjük meg, amelyek közül a legfontosabbak két nagyobb, téglalap alakú gödör volt.

A másik (XVII.) szelvényben feltárt útrétegben a via sagularis újabb, min. 2,5 m széles szakaszát tárhat-

tuk fel. Az út megépítéséhez a korábban megismert szakaszokhoz nagy mennyiségben használtak fel sárga sóderrel kevert agyagba nyomkodott korábbi tegulákat és imbreket, a kőben szegény vidéken köveket alig. Az utat egyszer megújították. Az út Ny-i szélén tegulából rakott (három sor) épületalap került elő, melyek felmenő (valószínűleg vályog)falait újkori bolygatás vitte el. Utóbbi nagy valószínűséggel a tábor ÉNy-i részén már feltárt késő római legénységi épülethez lehetett hasonló.

Az ásatás egyik legfontosabb lelete a *cohors I Thracum Germanica* téglabélyege volt, amely az útrétegből másodlagos felhasználásból került elő. Annamatia helyőrségének ez az első ásatásból származó bélyege.

KOVÁCS PÉTER

38. Bácsalmás határa

(Bács-Kiskun megye) B, V, Sza, A, Á, Kö

Bácsalmás város szennyvízkezelésének kiépítéséhez készített örökségvédelmi hatástanulmány kapcsán 2010. március 5–14. között végeztünk terepbejárásokat. A vizsgálandó terület a város bel- és külterületét 36 km hosszan érintette. A tervezett nyomvonal belterületen a meglévő utcahálózatot követi, míg külterületen egy rövidebb szakasz húzódik a meglévő szennyvíztelepig. A terepen a nyomvonal mindkét oldalát 20-20 m szélességben vizsgáltuk. A külterületi szakaszok döntő többsége terepbejárásra alkalmas volt, belterületen a beépítettség mértéke miatt csak néhány kiskertben, ill. szántóként hasznosított területen lehetett terepi vizsgálatot folytatni.

A tervezett nyomvonal 5 ismert régészeti lelőhelyet (Vörösmarty sor, Rákóczi utca, Ady Endre utca, Toldi u. 13, Iskolakert) érintett, melyek közül egynek a területén (*Iskolakert*, KÖH 71813) gyűjtöttünk leletanyagot. A terepbejárás eredményeképpen további 5 újonnan azonosított lelőhelyet lokalizáltunk: *Nyugati városszél* (KÖH 73123), *Dobokai út* (KÖH 73125), *Dózsa György út* (KÖH 73127), *Szennyvíztelep* (KÖH 73129), *Híd-tótól Ny-ra, Kígyós-főcsatorna D-i partja* (KÖH 73131). Területükön őskori, bronzkori, vaskori, szarmata, avar, Árpád-kori, ill. középkori töredékeket gyűjtöttünk. Az újonnan megismert lelőhelyeket felszíni telepnyomokként azonosítottuk, a már ismertek esetében az adattári adatok temető, ill. egy esetben templom jelenlétére utalnak.

Munkatársak: Sóskuti Kornél régész, Rózsa Gábor, Alács Attila, Bognár Margit, Sultis László technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI

39. Bánd, Sédre-dűlő

(KÖH 7516)

(Veszprém megye) U, Ró, Kö

A 8. sz. út korszerűsítése miatt szükségessé vált terepbejárást 2010. április 6-án végeztük, a 63+650–68+900 km-szelvények között. A jobbra szántott, valamint gabonával, ill. repcével vetett felszínen két, már ismert

lelőhelyet lokalizáltunk, korábban ismeretlen kiterjedésüket meghatároztuk.

A Sédre-dűlő lelőhely lokalizációja is bizonytalan volt a nyilvántartás szerint. Bejárásunk során a lelőhelyet a korábban feltételezettől Ny-ra, egy a Séd-patakra néző dombocskán pontosítottuk. Felszínéről nagyszámú neolitikus, római kori és középkori töredéket gyűjtöttünk.

FEKETE CSANÁD – REMÉNYI LÁSZLÓ

40. Bába, Hajmás

(KÖH 32041)

(Tolna megye) Ró

2010. április 29–30-án feltárást végeztünk a bábai gázfogadó állomás mellett, amit a Városföld és Drávaszerdahely között építendő DN800 gázvezeték tette szükségessé. A lehumuszolt 481 m²-ből 125 m² volt régészeti objektumokkal fedett.

A lelőhely Dunaszekcső és Bába falvak között, az 56. sz. főút K-i oldalán, az úttól 150 m-re található. A lelőhelyet előzetesen terepbejárással nem azonosították, de a rendelkezésre álló adatok alapján tudni lehetett, hogy nagyjából ezen a területen fut a római kori limesút, és azt a gázvezeték nyomvonala mindenképpen metszeni fogja. A gázvezeték nyomvonalának humuszolása előtt ezért a Pécsi Tudományegyetem Régészeti Tanszékével összefogva kutattuk a területet.

A feltárást során 2 régészeti jelenség került elő. Ezek közül az egyik maga a limesút, amelyből azonban csak egy vöröses színű, de vastag, határozottan jelentkező, rendkívül kemény, a rendszeres szántásnak is ellenálló réteg maradt meg. Ez minden bizonnyal az út legalsó rétege, egy döngölt agyagos alapozás. A másik jelenség az út mellett közvetlenül, annak Ny-i oldalán futó, viszonylag mély árok, amely az út vízvezetését szolgálhatta. A területen egyéb régészeti objektumot nem találtunk.

Munkatársak: Lóki Róbert (PTE), Szabó Máté (PTE), Vadas Livia, Birkás Péter.

LIGNER JÁCINT

41. Bátmonostor, Fáklyavezeték II.

(KÖH 73243)

(Bács-Kiskun megye) N?

A Magyar–Horvát gázvezetékhez kapcsolódó második fáklyavezeték építésekor, a földmunkát kísérő szakfelügyelet során került elő Baja és Bátmonostor helységek között, egy lankás domb É-i végén a HT-140 jelű lelőhely. A feltárást 2010. április 21–22-én végeztük el, 303 m²-en, 2 m szélességben, mintegy 140 m hosszan. A kutatás során 5 keskeny és sekély árkot tártunk fel, amelyek elszórtan helyezkedtek el. Az objektumokból nem került elő leletanyag, de a humuszolás során felszínre került szórvány kerámia alapján a lelőhely feltehetőleg népvándorlás kori.